

Spotvogel: Kist

Tegenwoordig vogelt men met verrekijker en veldgids, maar eeuwenlang had de Dutch Birder (avant la lettre, uiteraard) genoeg aan één attribuut: het geweer. Vogelen over het vizier heeft nadelen en voordelen. Een geweer is onhandig en loodzwaar, maar het met succes waargenomen specimen blijft rustig liggen en kan in de weitasch mee naar huis om onder ideale omstandigheden op naam gebracht te worden. Verder is er nauwelijks een beschrijving nodig, want het stoer opgezette beestje kan, bij twijfel, altijd uit de vitrinekast gehaald worden ten bewijze der determinatie. Alleen kleine vogeltjes wilden wel eens problemen geven. Een schot hagel in het dondertje van een Noordse Boszanger levert een heleboel rotzooi op, maar geen balg. Noordse Boszangers zijn dan ook pas laat aan de Nederlandse lijst toegevoegd.

Toen aan het begin van de vorige eeuw het geweer bij vogelaars in onbruik raakte, zag men zich genoodzaakt (naast die verrekijker) ook een determinatie-boekje mee het veld in te nemen. Men behielp zich eerst met oudere werkjes die er nog vanuit gingen dat men de vogel in de hand had, hetgeen dus steeds minder het geval was. Later werden boekjes op de markt gebracht die daadwerkelijk tot hulp waren. In 1934 publiceerde de Amerikaan Roger Tory Peterson (uit te spreken als voetballer) de eerste moderne veldgids *A FIELD GUIDE TO THE BIRDS* (van Noord-Amerika).

Peterson hanteerde ter determinatie een systeem van onderscheidende kenmerken die met streepjes aangegeven werden op schematische tekeningen. Het werd zo'n succes dat Peterson, samen met de Engelsen Phil Hollom en Guy Mountfort, in 1954 de eerste editie publiceerde van *A FIELD GUIDE TO THE BIRDS OF BRITAIN AND EUROPE*. Dit boek werd nog datzelfde jaar in Nederlandse vertaling en bewerking uitgebracht. Vanaf dat moment vogelde men in Nederland met een kist.

Ook een hele sjouw, zou je denken, maar het zit zo: de Nederlandse vertaler was mr. Jan Kist (1911-1990), jurist en voorloper op

het gebied van soortherkenning en het bijhouden van lijsten, en de vogelaars uit de jaren '50 en '60 noemden hun veldgids om de een of andere reden nooit „Peterson“, maar wel „Kist“. Zo zouden wij nu Jonsson „van den Berg“ kunnen gaan noemen en Svensson, eh, ook. Ik ken zelfs iemand die zijn Peterson uit die tijd heeft laten herbinden met op de kft één woord: Kist. Het valt me overigens nu pas op dat alle goede gidsen zijn geschreven door een -son. Zit misschien nog eens een Spotvogeltje in.

Ik verzamel Kisten. De tiende druk heb ik, met de eierplaten die er niet lang ingezeten hebben, en een twintigste, en de Engelse versie, en een Zweedse, een Franse, een Spaanse en zelfs een Hongaarse. Ook de eerste Nederlandse druk is in mijn bezit. De ultieme Kist (afgezien van die met zes plankjes) zou je zeggen, wat staat nu dichterbij de bewerker dan de oerversie van zijn vertaling? Maar toen stierf, na een lang en productief leven, de amateur-ornitholoog Joop Swaab en kon ik uit zijn nalatenschap een Kist kopen, de vierde druk, die toch nog ultiemer is dan die andere.

Hierbij:

Aanbieden om de een-
vondig bewerken aan mijn
freed vriend Jozef Swaab
Van Oost

With best regards
Rogier J. Petersen
PAS Holwer
Jury mooring

